

5. 16. ESTETICKÁ VÝCHOVA – VÝTVARNÁ VÝCHOVA

5. 16. 1 Charakteristika předmětu

A. Obsahová charakteristika

Výtvarná tvorba je druh komunikace, kterou je nutné udržovat a rozvíjet. Jejím „jazykem“ jsou vizuální prostředky, které se musíme naučit znát a používat. V dnešním světě plném vizuálně podávaných informací jsme nuceni učit se tyto zprávy číst a správně s nimi nakládat.

Cílem předmětu je rozvoj výtvarných dispozic žáků, k nimž patří citlivost pro objevování výtvarných hodnot, používání vlastní představivosti a fantazie, ale i výtvarné myšlení, které napomáhá při řešení tvůrčích problémů.

Proto je žákům poskytován prostor pro vlastní tvorbu, ale i pro seznamování se s uměleckou tvorbou naší společnosti. Důraz je kladen na moderní umění, aktuální techniky a nová média, stejně jako na současné umění. Právě v něm se odráží charakter naší doby.

Žáci mají možnost vycházet z vlastních výrazových projevů, rozvíjejí svou tvořivost, zrakovou představivost, fantazii a smyslové vnímání. Dále si utvářejí vlastní názor na umění a učí se v něm orientovat. Velký důraz je kladen na osobní setkávání se s uměním v galeriích, muzeích a při jiných kulturních akcích. Zájem žáků o umění, kulturní dění a komunikaci pomocí vizuálních prostředků roste, jakož i jejich schopnost komunikace a symbolického vyjadřování.

Předmět vytváří podmínky pro psychosociální poznávání a sebepoznávání, motivuje ke zkvalitňování mezilidských vztahů.

B. Časové vymezení

Ročník	1. ročník / kvinta	2. ročník / sexta	3. ročník / septima	4. ročník / oktáva
Hodinová dotace	2	2	-	-

C. Organizační vymezení:

Výuka výtvarné výchovy probíhá v učebnách jednotlivých tříd. K výuce jsou k dispozici materiály a pomůcky opatřené vyučujícím nebo studenty. Škola žádné pomůcky vhodné k praktické tvorbě žáků, ani vhodnou místnost neposkytuje. Dále jsou k dispozici: počítačová místnost, video, data projektor.

Výuka výtvarné výchovy probíhá i v okolí školní budovy, za účelem hledání motivů pro výtvarné práce (např. kresba stromů, krajinomalba atd.). V našem okolí se můžeme také setkat s uměleckými artefakty a architekturou. Návštěvy uměleckých výstav a muzeí jsou velkým obohacením výuky a neměly by chybět.

Nutnými pomůckami pro výuku jsou:

- Papíry: skicák, čtvrtka, karton, barevné papíry
- měkká tužka
- sada pastelek
- černá tuš
- pérko
- temperové barvy
- vodové barvy
- štětce
- nůžky
- lepidlo
- kelímek
- hadřík
- tácek (plastový) místo palety
- pastelové křídly, vždy jedna společná sada pro dvojici studentů
- voskové křídly, vždy jedna společná sada pro dvojici studentů

Z průřezových témat se ve výtvarné výchově objevuje: Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Výchova demokratického občana, Multikulturní výchova, Mediální výchova a Environmentální výchova.

5. 16. 2 Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení:

Učitel:

- učí žáky vybírat vhodné způsoby a strategie v přístupu k umění a k vlastní umělecké tvorbě
- aktivuje a rozvíjí jejich zájem o umění a prohlubuje jejich kulturní rozhled
- učí žáky dělat si vlastní úsudky o tom co vidí v umělecké tvorbě, učí je být kritickými pozorovateli
- vede žáky k vyhledávání a třídění informací, na jejichž základě jsou schopni vlastního úsudku o jejich efektivním využití při vlastní činnosti
- naučí žáky operovat s obecně užívanými termíny, uvádět věci do souvislostí a vytvářet si komplexnější pohled na výtvarné umění, jeho vývoj a hodnotu
- poskytne žákům možnost experimentovat a sbírat vlastní zkušenosti ve výtvarném projevu, které může žák sám vyhodnotit a využít v budoucnosti
- vede žáky k vlastnímu posuzování dosažených výsledků a hledání lepších metod práce.

Kompetence k řešení problémů:

Učitel:

- vede žáky k tomu, aby rozpoznávali a řešili tvůrčí problémy, se kterými se setkávají
- nechává žáky vybírat a vyhodnocovat různá možná řešení, při nichž žáci užívají logické, matematické a empirické postupy
- vede žáky k tomu, aby sledovali vlastní pokrok při zdolávání problémů a využívali tímto svých zkušeností
- učí žáky obhajovat svá rozhodnutí a uvědomovat si zodpovědnost za svá rozhodnutí.

Kompetence komunikativní:

Učitel:

- učí žáky výstižnému a kultivovanému projevu v oblasti výtvarného umění a vizuální komunikace. Naučí žáky formulovat vlastní myšlenky a názory na výtvarný projev a výtvarné umění.
- podporuje dialog ve třídě a učí žáky naslouchat názorům jiných, vhodně reagovat a zapojit se do diskuze, obhajovat svůj názor a vhodně argumentovat
- seznámí žáky nejen s tradičními médii výtvarného umění, ale i s moderní technologií, jež je využívána. Naučí je se orientovat v záplavě vizuálních projevů dnešní doby a tvořit si vlastní názor o jejich kvalitě a funkci.
- učí žáky vyjadřovat se vizuální formou a najít v této tvorbě nový „jazyk“ sloužící k vysoce hodnotnému projevu
- vede žáky k uplatňování získaných komunikativních dovedností ve spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální:

Učitel:

- podporuje vytváření příjemné pracovní atmosféry v týmu a vede žáky k upevňování dobrých mezilidských vztahů. Pro výtvarnou tvorbu je důležité kladné sociální klima ve třídě, k jehož vytváření jsou žáci vedeni.
- podporuje skupinové a samostatné práce žáků, při nichž mají možnost sbírat zkušenosti ve zpracovávání témat. Učí žáky přispívat k diskusi a chápat efektivnost spolupráce s druhými při hledání řešení daného úkolu.
- vede žáky k respektování názorů, srovnávání hledisek a čerpání poučení z názorů druhých.
- napomáhá žákům ve vytváření si pozitivní představy o sobě samých, která podporuje jejich sebedůvěru a samostatný rozvoj. Výtvarná tvorba slouží k sebepoznávání, k nalezení nových projevů své osobnosti a k individuálnímu rozvoji žáka.

Kompetence občanské:

Učitel:

- učí žáky respektovat a vážit si přesvědčení druhých a pomocí zážitků s uměleckým projevem jim ukazuje důležitost vcítění se do ostatních a ochotu postavit se proti fyzickému a psychickému teroru
- budí v žákovi zájem o ochranu našich tradic, kulturního a historického dědictví, životního prostředí
- Podporuje objevování a zkvalitňování vztahů k sobě samému, lidem kolem sebe, přírodě, umění a věcem, ale také jeho aktivní zapojování se do kulturních aktivit.
- poukazuje na problémy týkající se ekologie a životního prostředí pomocí uměleckých projevů převážně dnešní doby

Kompetence pracovní:

Učitel:

- seznámí žáky s bezpečným a účinným používáním materiálů, nástrojů a vybavení k výtvarné tvorbě. Naučí žáky plnit povinnosti a závazky a také se adaptovat na dané pracovní podmínky.
- učí žáka využívat získané znalosti a zkušenosti v oboru výtvarné výchovy i v budoucnosti a také při volbě dalšího studia
- naučí žáka rozvíjet svoji tvořivost, zrakovou představivost, fantazii, vnímání okolí a zdokonalovat svůj individuální výrazový projev

1. ročník / Kvinta

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Očekávaný výstup RVP (žák)	Školní výstup (žák)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
<p>Studenti se průběžně během školního roku seznamují s uměleckými směry Moderny, jejich významnými díly a podmínkami práce umělců.</p> <p>Cílem je:</p> <p>rozpoznání a stručná charakteristika jednotlivých směrů interpretace a recepce uměleckých děl</p> <p>uplatnění informací o stylech ve vlastní práci</p> <p>Seznámení se s konkrétními přístupy a technikami:</p> <p>Funkce koláže a její nakomponování v celek.</p> <p>Materiál, ze kterého může vzniknout obraz.</p> <p>Experimentální přístup k tvorbě, setkání se s novými možnostmi výtvarné tvorby.</p> <p>Expresionistické použití barev, vliv barev.</p> <p>Vývoj motivu zátiší od středověku po Modernu.</p> <p>Studijní kresba předmětů, jejich kompozice.</p>	<p>Po seznámení se s uměleckými směry se studenti učí jednotlivé směry rozpoznávat a stručně charakterizovat.</p> <p>Studenti se setkávají s reprodukcemi uměleckých děl a dostávají informace k jejich vzniku.</p> <p>Studenti umí popsat a interpretovat umělecká díla a podmínky doby ve kterých vznikala.</p> <p>Z dnešního hlediska (a s historickými znalostmi) se snaží objasňovat důvody pro proměny pojetí uměleckého procesu</p> <p>Diskuze ve třídě slouží jako forma komunikace a výměna poznatků.</p> <p>Student vědomě uplatňuje znalosti uměleckých principů ve vlastních aktivitách.</p> <p>Možná konkrétní témata:</p> <p>surrealistická koláž</p> <p>týdenní koláž</p> <p>expresionistická maska</p> <p>kubistické zátiší</p> <p>Jednotlivé praktické činnosti:</p> <p>Použití „odpadu“ pro tvorbu umění (například obal od žvýkaček, jízdenky, letáčky, vstupenka atd.).</p> <p>Sbírání a uchovávání dojmů.</p> <p>Koláž z obrázkového materiálu.</p> <p>Iritace v obraze. Jakými prostředky vzniká?</p> <p>Vlastní zkušenost s expresivním vybarvením motivu.</p> <p>Seznámení se s vývojem motivu zátiší.</p> <p>Monochromní vybarvení motivu.</p> <p>Studenti využívají k tvorbě různých technik. Například: kresba, koláž, malba</p>	<p>Umělecké směry Moderny (začátek 20.století)</p> <p>Vlastní tvorba inspirovaná uměleckými směry</p>	Dějepis

<p>Studenti dokáží zachytit proporce lidské postavy formou kresby. Umí ohraničit tělo figury konturou, zachytit polohu figury a pomocí kresby charakterizovat postavu. Studenti dokáží stručně přiblížit vývoj fotografie a filmu týkajících se pohybu člověka.</p>	<p>Seznámení se studentů s kresbami lidské figury umělců různých období. Krátký náhled do dějin fotografie a filmu (Eadweard Muybridge). Konkrétní činnosti: Vystřihování obrysů těla poslepu. Kresba kontury poslepu. Vzájemné porovnání výsledků ve skupině. Kresba pohybové skici. Kresba sedící nebo ležící postavy. Techniky: kresba tužkou, uhlem, štětcem, vystřihování</p>	<p>Figura:</p> <p>1. Obrys těla stojící figury</p> <p>2. Figura v sedě, v leže</p> <p>3. Figura v pohybu</p>	<p>Biologie</p>
<p>Studenti zhotovují portrétové kresby, jejichž cílem je nejprve zachycení proporcí a charakteru. Následuje proměna portréту v zajímavou karikaturu. Studenti umí vysvětlit vznik karikatury a charakterizovat ji.</p>	<p>Studenti dokáží zachytit lidský obličej pomocí kresby. Dbají na správné proporce a charakteristiku osoby. Podle fotografické předlohy (známé osobnosti, nebo vlastní fotografie) vytváří formou kresby karikaturu. Seznámení se s historií karikatury a příklady karikatur z dnešních médií.</p>	<p>Portrét - karikatura</p>	
<p>Umí vysvětlit vznik barev (světlo), zákony při míchání barev a jevy, vznikající při kombinaci barev. Rozlišují barevné kontrasty.</p>	<p>Seznámení se s uspořádáním barev do kruhu barev, kontrasty barev a jejich vlastnostmi. Následuje praktické míchání barev a experimenty s kontrasty. Poznatky o barvě v malířství a grafice.</p>	<p>Barvy</p>	
<p>Poznávají s jakými prostředky pracuje reklama a jak na konzumenty působí. Reklama a její role v konzumní společnosti.</p>	<p>Prezentace vývoje reklamy a analýza různých reklam. Popis a analýza vlastní vybrané reklamy.</p>	<p>Reklama</p>	
<p>Studenti dokáží vypořádat struktury a ornamenty ve svém okolí. Znázorňují je liniemi a sítěmi. Dělají návrhy na další zpracování materiálu a jeho využití grafice.</p>	<p>Hledání pomyslných čar a sítí v přírodninách (např. list stromu). Návrh tetování skládající se z abstraktních čar tvořících ornamenty.</p>	<p>Ornamenty, struktury</p>	

Student umí vytvořit návrh na logo, vizitku nebo jídelní lístek. Hledá grafická řešení pro své nápady a využívá při tom poznatky z reklamy a jiné grafické tvorby.

Studenti se zabývají otázkou, jak vhodně upoutat pozornost konzumentů.

Práce s materiálem z denního tisku. Rozpoznávání významů žurnalistických fotografií. Vytváření vlastní změn významů s pomocí kombinací fotografií a textů, nebo také pomocí fotomontáže. Vznik fotografické série na dané téma. Její prezentace na počítači. Důraz je kladen na vyjádření formálních nebo tematických spojitostí.

Zhotovení plastické kopie předmětu (modelace a nabarvení). Vnímání předmětu ze všech úhlů a perspektiv. Snaha o zachycení proporcí, tvarů, struktur a původní barvy.

Seznámení se s kulturní nabídkou a institucemi. Studenti se seznámí s uměleckou prací jednoho nebo více umělců. Interpretace a recepce uměleckých děl. Role umělce a recipienta. Umělecké dílo a jeho vliv na společnost.

Pomocí příkladů se studenti seznámí s užitou grafikou a jejími formami. Nahlédnou do základů typografie, designu a grafické práce.

Využití poznatků z reklamy ve vlastní tvorbě.

Je možné pracovat na počítači a využít grafických programů. „Jak se prezentuji svému okolí?“ Návrh na vlastní vizitku s využitím různého materiálu.

Studenti pracují s obrazovým a textovým materiálem z denního tisku. Umí vysvětlit jak fotografie v jiném kontextu mění svůj význam.

Vytvářejí vlastní kombinace se změnou významu nebo fotomontáže.

Studenti fotí na dané téma série fotografií které prezentují na počítači. Tyto obsahují formální, nebo tematické spojitosti.

Student vymodeluje plastickou kopii předmětu a následně ji i nabarví podle předlohy. Při práci důkladně pozoruje předmět ze všech stran a perspektiv. Pokus o zhotovení identické kopie.

Studenti navštěvují výstavy v galeriích a stálé expozice uměleckých muzeí. Seznámí se s prací jednoho nebo více umělců. Díla umí popsat a vysvětlit jejich vznik, umělcův záměr a interpretovat je. Zamýšlí se nad tím, co dílo znamená pro naši společnost. Může následovat vlastní umělecká tvorba na dané téma.

Grafická tvorba:

1. Jídelní lístek

2. Vizitka

3. Design obalu – taška

Fotografie:

1. Fotografie a její význam

2. Vlastní fotografická série

3. Fotomontáž

Prostorová tvorba -modelování

Návštěva výstav umění podle aktuální nabídky

2. ročník / Sexta

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Očekávaný výstup RVP (žák)	Školní výstup (žák)	Učivo	Mezipředmětové vztahy
<p>Studenti se průběžně během školního roku seznamují s uměleckými směry Moderny, jejich významnými díly a podmínkami práce umělců.</p> <p>Cílem je: rozpoznání a stručná charakteristika jednotlivých směrů interpretace a recepce uměleckých děl uplatnění informací o stylech ve vlastní práci</p> <p>Seznámení se s konkrétními přístupy a technikami: Funkce koláže a její nakomponování v celek. Materiál, ze kterého může vzniknout obraz. Experimentální přístup k tvorbě, setkání se s novými možnostmi výtvarné tvorby. Expresionistické použití barev, vliv barev. Vývoj motivu zátiší od středověku po Modernu. Studijní kresba předmětů, jejich kompozice.</p>	<p>Po seznámení se s uměleckými směry se studenti učí jednotlivé směry rozpoznávat a stručně charakterizovat.</p> <p>Studenti se setkávají s reprodukcemi uměleckých děl a dostávají informace k jejich vzniku. Studenti umí popsat a interpretovat umělecká díla a podmínky doby ve kterých vznikala. Z dnešního hlediska (a s historickými znalostmi) se snaží objasňovat důvody pro proměny pojetí uměleckého procesu.</p> <p>Diskuze ve třídě slouží jako forma komunikace a výměna poznatků.</p> <p>Student vědomě uplatňuje znalosti uměleckých principů ve vlastních aktivitách.</p> <p>Možná konkrétní témata: surrealistická koláž týdenní koláž expresionistická maska kubistické zátiší</p> <p>Jednotlivé praktické činnosti: Použití „odpadu“ pro tvorbu umění (například obal od žvýkaček, jízdenky, letáčky, vstupenka atd.). Sbírání a uchovávání dojmů. Koláž z obrázkového materiálu. Iritace v obraze. Jakými prostředky vzniká? Vlastní zkušenost s expresivním vybarvením motivu. Seznámení se s vývojem motivu zátiší. Monochromní vybarvení motivu.</p> <p>Studenti využívají k tvorbě různých technik. Například: kresba, koláž, malba</p>	<p>Umělecké směry Moderny (začátek 20.století)</p> <p>Vlastní tvorba inspirovaná uměleckými směry</p>	Dějepis

<p>Studenti dokáží zachytit proporce lidské postavy formou kresby. Umí ohraničit tělo figury konturou, zachytit polohu figury a pomocí kresby charakterizovat postavu.</p> <p>Studenti dokáží stručně přiblížit vývoj fotografie a filmu týkajících se pohybu člověka.</p>	<p>Seznámení se studentů s kresbami lidské figury umělců různých období.</p> <p>Krátký náhled do dějin fotografie a filmu (Eadweard Muybridge).</p> <p>Konkrétní činnosti: Vystřihování obrysů těla poslepu. Kresba kontury poslepu. Vzájemné porovnání výsledků ve skupině. Kresba pohybové skici. Kresba sedící nebo ležící postavy.</p> <p>Techniky: kresba tužkou, uhlem, štětcem, vystřihování</p>	<p>Figura:</p> <p>1. Obrys těla stojící figury</p> <p>2. Figura v sedě, v leže</p> <p>3. Figura v pohybu</p>	<p>Biologie</p>
<p>Studenti zhotovují portrétové kresby, jejichž cílem je nejprve zachycení proporcí a charakteru. Následuje proměna portréту v zajímavou karikaturu. Studenti umí vysvětlit vznik karikatury a charakterizovat ji.</p>	<p>Studenti dokáží zachytit lidský obličej pomocí kresby. Dbají na správné proporce a charakteristiku osoby.</p> <p>Podle fotografické předlohy (známé osobnosti, nebo vlastní fotografie) vytváří formou kresby karikaturu. Seznámení se s historií karikatury a příklady karikatur z dnešních médií.</p>	<p>Portrét - karikatura</p>	
<p>Umí vysvětlit vznik barev (světlo), zákony při míchání barev a jevy, vznikající při kombinaci barev. Rozlišují barevné kontrasty.</p>	<p>Seznámení se s uspořádáním barev do kruhu barev, kontrasty barev a jejich vlastnostmi. Následuje praktické míchání barev a experimenty s kontrasty. Poznatky o barvě v malířství a grafice.</p>	<p>Barvy</p>	
<p>Poznávají s jakými prostředky pracuje reklama a jak na konzumenty působí. Reklama a její role v konzumní společnosti.</p>	<p>Prezentace vývoje reklamy a analýza různých reklam. Popis a analýza vlastní vybrané reklamy.</p>	<p>Reklama</p>	
<p>Studenti dokáží vypořádat struktury a ornamenty ve svém okolí. Znázorňují je liniemi a sítěmi. Dělají návrhy na další zpracování materiálu a jeho využití grafice.</p>	<p>Hledání pomyslných čar a sítí v přírodninách (např. list stromu). Návrh tetování skládající se z abstraktních čar tvořících ornamenty.</p>	<p>Ornamenty, struktury</p>	
<p>Student umí vytvořit návrh na logo, vizitku nebo jídelní lístek. Hledá grafická řešení pro své nápady a využívá při tom poznatky z reklamy a jiné grafické tvorby.</p>	<p>Pomocí příkladů se studenti seznámí s užitou grafikou a jejími formami. Nahlédnou do základů typografie, designu a grafické práce.</p>	<p>Grafická tvorba:</p> <p>1. Jídelní lístek</p>	
<p>Studenti se zabývají otázkou, jak vhodně upoutat pozornost konzumentů.</p>	<p>Využití poznatků z reklamy ve vlastní tvorbě.</p>	<p>2. Vizitka</p>	
	<p>Je možné pracovat na počítači a využít grafických programů.</p> <p>„Jak se prezentuji svému okolí?“ Návrh na vlastní vizitku s využitím různého materiálu.</p>	<p>3. Design obalu – taška</p>	

Práce s materiálem z denního tisku.
Rozpoznávání významů žurnalistických fotografií.
Vytváření vlastní změn významů s pomocí kombinací fotografií a textů, nebo také pomocí fotomontáže.

Vznik fotografické série na dané téma. Její prezentace na počítači.
Důraz je kladen na vyjádření formálních nebo tematických spojitostí.

Zhotovení plastické kopie předmětu (modelace a nabarvení).
Vnímání předmětu ze všech úhlů a perspektiv.
Snaha o zachycení proporcí, tvarů, struktur a původní barvy.

Seznámení se s kulturní nabídkou a institucemi.
Studenti se seznámí s uměleckou prací jednoho nebo více umělců.
Interpretace a recepcie uměleckých děl.
Role umělce a recipienta.
Umělecké dílo a jeho vliv na společnost.

Studenti pracují s obrazovým a textovým materiálem z denního tisku. Umí vysvětlit jak fotografie v jiném kontextu mění svůj význam. Vytvářejí vlastní kombinace se změnou významu nebo fotomontáže.

Studenti fotí na dané téma série fotografií které prezentují na počítači. Tyto obsahují formální, nebo tematické spojitosti.

Student vymodeluje plastickou kopii předmětu a následně ji i nabarví podle předlohy. Při práci důkladně pozoruje předmět ze všech stran a perspektiv. Pokus o zhotovení identické kopie.

Studenti navštěvují výstavy v galeriích a stálé expozice uměleckých muzeí.
Seznámí se s prací jednoho nebo více umělců. Díla umí popsat a vysvětlit jejich vznik, umělcův záměr a interpretovat je. Zamýšlí se nad tím, co dílo znamená pro naši společnost.

Může následovat vlastní umělecká tvorba na dané téma.

Fotografie:

1. Fotografie a její význam

2. Vlastní fotografická série

3. Fotomontáž

Prostorová tvorba - modelování

Návštěva výstav umění podle aktuální nabídky